

Ágrip af fyrirlestri um rannsóknina "Hverjir aka um þjóðveginn".

Samstarfsverkefni Lögreglunnar á Blönduósi, Félagsvísindastofnunar HÍ og Óríon ráðgjafar ehf.

Við rannsókn á umferðaróhöppum og við tölfræðigreiningu á upplýsingum unnum úr kæruskýrslum vegna umferðarlagabrota hefur komið í ljós vöntun á grunnupplýsingum um umferðina sem á þjóðveginum er til samanburðar. Um er að ræða upplýsingar um ökumenn, búsetu þeirra kyn og aldur, aksturserindi þeirra, ferðahegðun, ökutækni og eftirvagnana ofl. Einnig þykir gagnlegt að eiga upplýsingar um viðhorf ökumanna til vegarins, umferðarinnar og þeirra aðila sem veita þjónustu á og við veginn. Markmið rannsóknar þeirrar sem hér er fjallað um er að afla grunnupplýsinga af ofangreindu tagi.

Umferð í Húnavatnssýslum var greind á grundvelli árs, mánaðar, viku og sólarhrings og á þeim grunni var tekið handahófsúrtak 40 klukkustunda á mánuði, úr öllum sólarhringnum með mismiklu vægi einstakra tímabila þó, sem notaðar skyldu til þess að stöðva ökumenn á fjórum handahófsvöldum stöðum í héraðinu og leggja fyrir þá u.þ.b. 25 spurningar um þau efni sem hér hafa verið kynnt. Mikilvægt er talið að gagna þessara hefur verið aflað yfir heilt ár með kerfisbundnum handahófs hætti.

Stöðvaðir voru 3219 ökumenn og fengust einhver svör hjá 3133 eða um 97% sem verður að teljast með allra besta svarhlutfalli sem fæst í rannsóknnum.

-Svör dreifðust heppilega niður á sólarhringinn, vikudaga, mánuði og árstíðir.

-Karlar reyndust 80,6% ökumanna en konur 19,4%. Í rannsókn á umferðaróhöppum sem byggðist á óhöppum árána 1997 til 2000 höfðu karlar verið ökumenn í 81,9% tilfella en konur í 18,1% tilfella. Konur voru 18% kærðra fyrir of hraðan akstur í umdæmi lögreglunnar á Blönduósi árið 2002. Við sjáum því næsta lítin eða því sem næst engan mun á stöðu kynjanna í þessu tilliti.

-Á þjóðveginum eru ökumenn 17 til 24 ára 8,4% ökumanna, í umferðaróhöppum eru þeir 23,2% ökumanna og þeir eru 21,7% þeirra sem eru kærðir fyrir of hraðan akstur. Ökumenn á aldrinum 35 til 55 ára eru fjölmennastir meðal ökumanna á veginum, þeir lenda síst í óhöppum og eru kærðir í mun minna mæli en þeir yngri

-Ökumenn á þjóðveginum eru í 86% tilvika búsettir í Norðurlandi eystra eða vestra eða á Höfuðborgarsvæðinu. Erlendir ríkisborgara eru fjórði stærsti búsetuhópurinn.

-Af sjö mögulegum aksturserindum er vinna algengasta erindið eða 35,8%. Frítímaerindin; ferðalag, heimsókn og tómstundir eru samanlagt 52% aksturserinda.

-Höfuðborgarsvæðið, Norðurland eystra og vestra eru bæði áfangastaður og brottfararstaður ríflega 89% ökumanna.

-Ökumenn áætla ökuferð sína taka að meðaltali 246 mínútur eða um fjóra tíma. 57,8% ökumanna taka hlé á ökuferð sinni.

-Fjórðungur ökumanna ekur vikulega eða oft um veginn í Húnavatnssýslu. 21% ekur 1 - 3 í mánuði, 34% 3-10 sinnum og 18% tvisvar eða sjaldnar.

-Í 40% ökutækja er enginn farþegi, í 31% er einn farþegi, tveir í 13% og þrír í 8%.

-Konur eru 61,7% allra farþega.

-Fólksbifreiðar eru 48,8% bifreiða, jeppar eru 32,7% og stórar atvinnubifreiðar 15%.

-Bifreiðar 5 ára og yngri eru 50,4%, sex til tíu ára bifreiðar eru 29,3%, ellefu til fimmtán ára eru 14,4% og 16 ár aog eldri eru 6% bifreiða. Samanburður leiðir í ljós að aldur ökutækja í umferðaróhöppum er all nokkru hærri.

-Eftirvagnar eru í 14,8% tilfella. Festivagn er algengasti eftirvagninn.

-Ökutæki í einkaeigu eru 71,5% talsins. 25,3% eru í eigu fyrirtækja.

-Um 64% ökumanna eru frekar eða mjög ánægðir með vegakerfið, 24% óánægðir.

-Um 58% ökumanna eru ánægðir með ökuhraðann, 30% eru óánægðir.

- Yngri ökumenn eru ánægðari með hraðann, eldri ökumenn og konur eru óánægðari.
- Um 46% ökumanna eru óánægðir með umferðarhegðun, 35% eru ánægðir.
- Tæp 65% eru ánægð með þjónustu Vegagerðarinnar, tæp 12% eru óánægð
- Um 66 % eru ánægðir með snjómokstur og hálkuvarnir, 22,5% eru óánægðir.
- Rúmlega 60% eru ánægðir með merkingar þar sem framkvæmdir og viðgerðir standa yfir en 27% eru óánægðir með merkingarnar.
- Um 93% ökumanna eru hlynntir því að lögregla loki vegum vegna veðurs og færðar.
- Um 90% ökumanna segjast kynna sér upplýsingar um veður og færð ef þeir hyggjast aka milli byggðarlaga að vetrarlagi.
- Um 85% ökumanna segjast taka með sér nesti og skjólfatnað í ferðir milli byggðarlaga að vetrarlagi.
- Yfir 90% ökumanna töldu sig hafa kunnáttu á vetrarakstri og vetrarferðum af eigin reynslu. 6,5% höfðu þessa kunnáttu frá eldri og reyndari ökumönnum.
- Ríflega 41% ökumanna telur sig hafa orðið fyrir truflun við akstur af völdum búfjár.